

Dæmi 1 Ögn í mætti  $U(x) = -\frac{U_0}{\cosh^2(\alpha x)}$

①

Heildarorkan er

$$E(x, \dot{x}) = \frac{m}{2} \dot{x}^2 - \frac{U_0}{\cosh^2(\alpha x)}$$

orkan er á bilinu

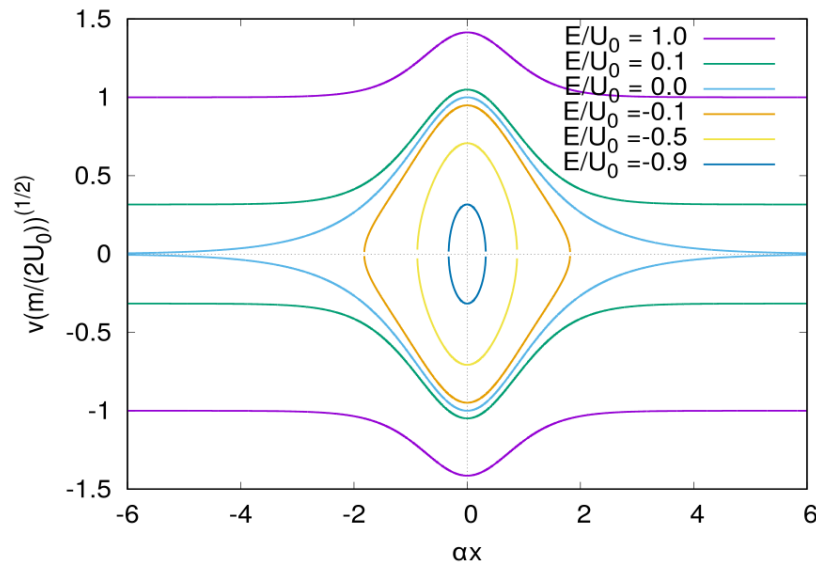
$$E \in [-U_0, \infty) \rightarrow E \geq -U_0$$

Umskrifum sem

$$\frac{\dot{x}^2 m}{2} = E + \frac{U_0}{\cosh^2(\alpha x)}$$

$$\rightarrow \sqrt{\frac{m}{2U_0}} \dot{x} = \pm \sqrt{\frac{E}{U_0} + \frac{1}{\cosh^2(\alpha x)}}$$

Þetta eru eðlilegar viddarlausar breytur á graf



②

Athyglisvert er að eind með orku  $E=0$  er á sveifluhreyfingu sem tagnar út yfir allan  $x$ -ásinn

Dæmi 2 Skoðum fasafarla fyrir hreyfijöfnuna

③

$$\ddot{x} + \beta \dot{x}^2 + \omega^2 x = 0$$

Jafnan er ekki viddarlaus, umritum hana sem hneppi fyrsta stigs jafna

$$y = \frac{\dot{x}}{\omega}$$

$$\dot{y} \omega + \beta \omega^2 y^2 + \omega^2 x = 0$$

Skiptum um hnitakerfi

$$\left. \begin{aligned} x &= r \cos \theta \\ y &= r \sin \theta \end{aligned} \right\} \text{Núna mögulegt vegna þess að } x \text{ og } y \text{ hafa sömu vidd}$$

$$r^2 = x^2 + y^2 \rightarrow r \dot{r} = x \dot{x} + y \dot{y}$$

$$r^2 \dot{\theta} = x \dot{y} - y \dot{x}$$

$$\left\{ \begin{aligned} \dot{x} &= \dot{r} \cos \theta - r \dot{\theta} \sin \theta \\ \dot{y} &= \dot{r} \sin \theta + r \dot{\theta} \cos \theta \end{aligned} \right.$$

Því fæst

$$\begin{aligned} r^2 \dot{\theta} &= -\beta \omega x y^2 - \omega x^2 - \omega y^2 \\ &= -\beta \omega r^3 \cos \theta \sin^2 \theta - \omega r^2 \cos^2 \theta - \omega r^2 \sin^2 \theta \end{aligned}$$

$$\rightarrow \dot{\theta} = -\beta \omega r \cos \theta \sin^2 \theta - \omega$$

$$r \dot{r} = \omega x y - \beta \omega y^3 - \omega y x = -\beta \omega y^3$$

$$\rightarrow \dot{r} = -\beta \omega r^2 \sin^3 \theta$$

Eins og búast mátti við, sést hér þegar  $\beta$  stefnir á 0, að  $r$  breytist ekki, og hringsnúningurinn verður með hornhraða  $-\omega$ , ódeyfður línulegur sveifill. Við sjáum líka að með endanlegri deyfingu,  $\beta$ , minnkar geisli hreyfingarinnar  $r$  þegar  $0 < \theta < \pi$ , en vex annars. Vöxturinn og deyfingin minnka þegar nær kemur  $r=0$ .

④

Skóðum hreyfijöfnuna

$$\ddot{x} = -\beta \dot{x}^2 - \omega^2 x$$

~ kraftur til vinstri í hlutfalli við hraða í öðru veldi

~ kraftur að 0, í hlutfalli við færslu

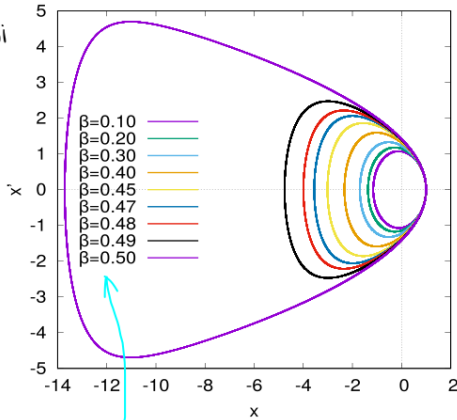
Skala jöfnu,  $s = \omega t$  viddarlaus tími

$$\rightarrow x'' + \frac{\beta}{\omega} (x')^2 + x = 0$$

Ætli til sé kerfi sem lýst er með þessari jöfnu?

$$x(0) = 1, 0$$

$$\dot{x}(0) = 0, \rho$$



$\beta/\omega$

5

Dæmi 3

Hreyfing agnar í mættinu

$$U = \alpha x^2 + \beta x^4$$

Heildarorkan

$$E = \frac{m}{2} \dot{x}^2 + \alpha x^2 + \beta x^4$$

getum fest E og  $\alpha$

og leikja okkur með  $\beta$  í  $\frac{\beta E}{\alpha^2}$

$$\rightarrow \dot{x}^2 = \frac{2E}{m} - \frac{2}{m} [\alpha x^2 + \beta x^4]$$

$$= \frac{2E}{m} - \frac{2\alpha}{m} \left[ x^2 + \frac{\beta}{\alpha} x^4 \right]$$

$$= \frac{2E}{m} \left[ 1 - \frac{\alpha}{E} \left[ x^2 + \frac{\beta}{\alpha} x^4 \right] \right]$$

$$\rightarrow \frac{m \dot{x}^2}{2E} = \left[ 1 - \frac{\alpha x^2}{E} - \frac{\beta E}{\alpha^2} \left( \frac{\alpha x^2}{E} \right)^2 \right]$$

7

Dæmi 4 Hreyfijafna

$$\ddot{x} + (x^2 + \dot{x}^2 - 1)\dot{x} + x = 0$$

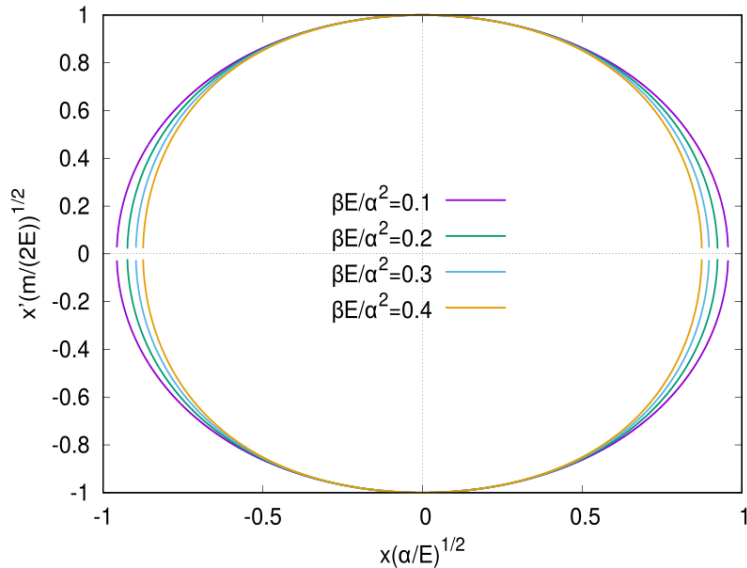
Umskrifum sem fyrsta stigs afleiðuhneppi

$$y = \dot{x}$$

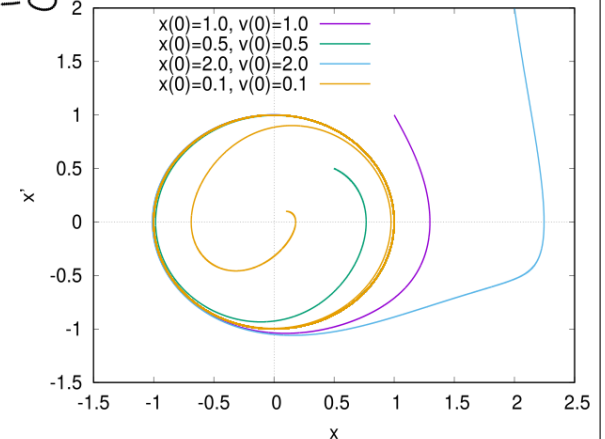
$$\dot{y} + (x^2 + y^2 - 1)y + x = 0$$

30000 punktar á feril

Markferill með geisla 1



Ekki kemur á óvart að sveiflan þengist með vaxandi  $\beta$  og fastri orku



6

8